

STEM JIJ OOK?

Jouw stem telt!

Kijk voor meer informatie op: www.stemjijook.nu

- WAAR STEM JE VOOR?
- WAAROVER GAAT DE EUROPESE UNIE?
- ⚡ HOE MOET IK STEMMEN?

VERKIEZINGEN EUROPEES PARLEMENT

Donderdag 23 mei 2019

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

WAAR STEM JE VOOR?

Op 23 mei 2019 mag je stemmen voor het Europees Parlement. In het Europees Parlement zitten 751 mensen: de leden. En van deze 751 leden komen er 26 uit Nederland. Het Europees Parlement mag meebeslissen over regels die voor alle landen in Europa gelden. Als je 18 jaar of ouder bent, mag jij ook stemmen.

Wist je dat...

...kleine landen weinig leden hebben in het Europees Parlement? En grote landen veel leden? Duitsland heeft bijvoorbeeld 96 leden. En Estland maar 6.

Wist je dat...

Eigenlijk wilde het Verenigd Koninkrijk al uit de EU zijn. Dat heet de Brexit. Ze doen nu waarschijnlijk nog één keer mee met de verkiezingen!

Welke landen horen bij de Europese Unie?

Er zijn 28 landen lid van de Europese Unie.

Dat zijn: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, **Nederland**, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk en Zweden.

Welke landen kun jij aanwijzen op de kaart?

INTERVIEW

Patrick Loonen

Leeftijd: 40 jaar

Woonplaats: Biezenmortel

Wat weet je van de Europese Unie?

Dat er nu 28 lidstaten zijn.

Maar Engeland gaat er binnenkort waarschijnlijk uit.

Dat noemen ze de Brexit.

Welke politieke onderwerpen vind je belangrijk?

Dierenwelzijn, milieu, duurzaamheid, toegankelijkheid, rechten van de mens, gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid.

Heb je vaker gestemd?

Ja, al heel veel jaar.

Ga je dit jaar ook stemmen voor de Europese Parlementsverkiezingen?

Ja, ik ga zeker stemmen.

Waarom?

Omdat je door te stemmen invloed hebt.

Sander Bleker

Leeftijd: 22 jaar

Woonplaats: Noordwijk

Wat weet je van de Europese Unie?

Het heeft een Europese Bank.

En het heeft ook een soort Tweede Kamer, maar dan van heel Europa samen.

Daar maken ze Europese regels.

Welke politieke onderwerpen vind je belangrijk?

Het milieu.

Want een schoon milieu zorgt voor langer en beter leven op de aarde.

Ik wil dat ze het probleem met plastic in de oceaan oplossen.

En ik wil meer regels tegen drugssmokkelaars.

Omdat drugs rare dingen met mensen kan doen.

Heb je al vaker gestemd?

Iedere keer wanneer ik kan stemmen, heb ik gestemd.

Ga je dit jaar ook stemmen voor de Europese Parlementsverkiezingen?

Ja, natuurlijk!

Waarom?

Omdat ik het belangrijk vind dat de partij waarop ik wil stemmen meer zetels krijgt.

Mijn stem kan dan HET verschil maken!

Eén stem kan al het verschil maken!

WAAR GAAT DE EUROPESE UNIE OVER?

Er wonen zo'n 508 miljoen mensen in de Europese Unie.

Die mensen wonen in de 28 landen die bij de Europese Unie horen.

Ieder land heeft zelf een parlement en een regering die zorgen dat alles in dat land goed geregeld wordt.

Dingen die landen niet alleen kunnen of willen regelen, worden geregeld door de Europese Unie.

Omdat niet alle landen en politieke partijen dezelfde mening hebben, wordt er veel vergaderd.

Dit gebeurt in het Europees Parlement.

Hieronder zie je een paar onderwerpen waar de Europese Unie besluiten over neemt.

OVERAL HEEN, WAAR JE MAAR WIL

Omdat Nederland bij de Europese Unie hoort, mag jij als Nederlander zomaar naar alle landen reizen die bij de Europese Unie horen.

Je hoeft nergens je paspoort te laten zien, maar je moet 'm wel bij je hebben.

En je mag ook in andere landen van de Europese Unie gaan wonen of werken.

Mensen uit andere Europese landen mogen ook in Nederland komen wonen of werken.

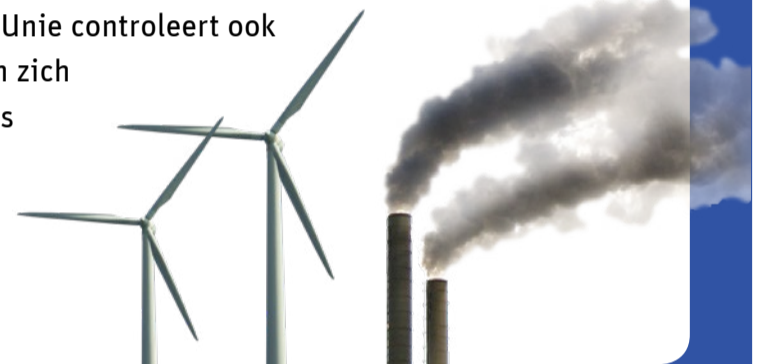

MILIEU

Luchtvervuiling en andere milieuproblemen stoppen niet bij de grens van een land.

Daarom zijn er regels om het milieu te beschermen in de hele Europese Unie.

De Europese Unie controleert ook of alle landen zich aan die regels houden.

In deze zaal vergadert
het Europees Parlement.

Patrick Loonen, Biezenmortel, 40 jaar:

'Makkelijk dat je de euro hebt.
Je hoeft niet meer eerst geld te wisselen
om bijvoorbeeld kaartjes te kopen'.

'De verbindingen
tussen landen
zijn beter geworden'.

LANDBOUW EN VISSERIJ

In de hele Europese Unie zijn er dezelfde regels voor de landbouw en visserij.

Bijvoorbeeld over het spuiten van gif op gewassen of hoeveel vis er gevangen mag worden.

De Europese Unie verdeelt ook geld over boeren die extra geld nodig hebben.

Dit heet subsidie.

HANDEL

In de Europese Unie zijn regels gemaakt voor als je spullen wilt verkopen. De spullen die je verkoopt, moeten veilig zijn.

Je moet er ook niet ziek van kunnen worden.

En ze mogen niet slecht zijn voor het milieu.

Alle bedrijven die spullen maken moeten zich aan die regels houden.

We weten hierdoor dat de spullen goed zijn.

Spullen mogen daarom zonder controle de grenzen over.

Hierdoor kunnen bedrijven in veel landen hun spullen verkopen.

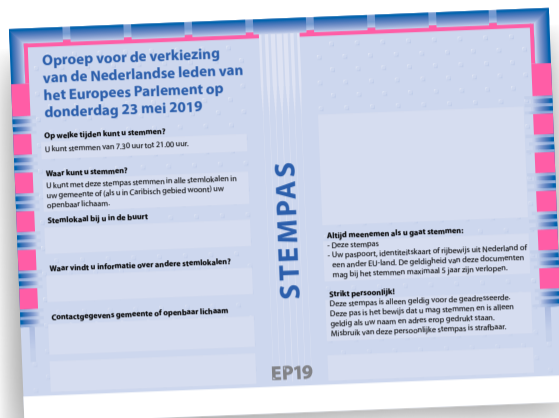
En jij kunt daarom makkelijk spullen kopen die in een ander land gemaakt zijn.

STEMMEN: WAT HEB JE NODIG?

1

Je stempas!

2

Neem ook je paspoort, identiteitskaart of rijbewijs mee.

3

**Lever op het stembureau je stempas in.
Laat ook je paspoort of identiteitskaart zien.
Dan krijg je een stembiljet.
Daarmee mag je gaan stemmen.**

Hieronder zie je een voorbeeld van een stembiljet.

STEMBILJET voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement 23 mei 2019

Kandidatenlijsten

1
Naam
van partij

2
Naam
van partij

3
Naam
van partij

4
Naam
van partij

5
Naam
van partij

6
Naam
van partij

7
Naam
van partij

8
Naam
van partij

9
Naam
van partij

10
Naam
van partij

1

**Bovenaan staan de partijen.
Kijk eerst waar de partij
van jouw keuze staat.**

2

**Bij iedere partij hoort een lange lijst met namen.
Kies de persoon op wie jij graag wilt stemmen.
Veel mensen kiezen de bovenste naam.
Maar dat hoeft niet.**

3

**Kleur met het rode potlood
het rondje in bij de persoon
op wie jij wilt stemmen.**

HOE BESLIS JE OP WIE JE STEM?

TIPS

ZOEK UIT WAT DE POLITIEKE PARTIJEN WILLEN

Elke politieke partij in het Europees Parlement vindt andere dingen belangrijk.

De ene partij wil bijvoorbeeld meer afspraken over handel. Een andere partij wil dat het milieu meer beschermd wordt. Je kunt stemmen op een partij die dezelfde dingen belangrijk vindt als jij.

- **Bekijk welke partijen meedoen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement.**
Op pagina 7 staan de partijen die meedoen. Bekijk hun standpunten.
- **Ga naar websites van politieke partijen.**
Zoek online op 'Europees Parlement' en de naam van een Nederlandse politieke partij. Bijvoorbeeld 'Europees Parlement CDA' of 'Europees Parlement SP'.
- **Stuur een mail naar een partij en stel je vragen.**
- **Ga op straat in gesprek.**
Soms delen mensen op straat folders uit over een politieke partij. Je kunt die mensen vragen wat de plannen zijn van hun partij.
- **Kijk of luister naar de televisie en de radio.**
In verkiezingstijd gaat het op de televisie en de radio vaak over politiek.
- **Ga naar een debat.**
Politici vertellen daar welke plannen ze hebben.

PRAAT MET ANDERE MENSEN: JE FAMILIE, VRIENDEN OF BUREN.

Vraag waarom zij voor een politieke partij kiezen. Of juist niet.

Maar let op:

*misschien vinden zij wel heel andere dingen belangrijk dan jij!
Jij mag helemaal zelf kiezen op welke partij je wilt stemmen.*

KIJK OF ER EEN STEMHULP IS OP INTERNET.

Er is een StemWijzer voor de verkiezingen van het Europees Parlement. Daar kun je vragen invullen.

Dan zie je daarna met welke partij je het vaak eens bent. Kijk maar op www.stemwijzer.nl.

STEMWIJZER.NL

HOE KIES JE OP WELKE PARTIJ JE STEM?

Patrick Loonen, 40, Biezenmortel:

'Ik kijk op de websites van de partijen die meedoen met de verkiezingen. Daar lees ik wat de partijen belangrijk vinden. Ook gebruik ik een stemhulp, zoals de StemWijzer.'

Sander Bleker, 22, Noordwijk:

'Ik gebruik StemWijzer.nl. Als er dan een partij uitkomt die ik toch niet zo goed vind, dan val ik terug op de keuze die ik de vorige keer heb gemaakt. Op partijen met punten die ik belangrijk vind. Als de Stemwijzer hetzelfde zegt, is dat mazzel.'

MEER WETEN?
www.stemjijook.nu

STEMHULP?
www.stemwijzer.nl

ei 2019

11

Naam van partij

12

Naam van partij

13

Naam van partij

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

HOE KAN IK STEMMEN?

1

Je krijgt een stempas.

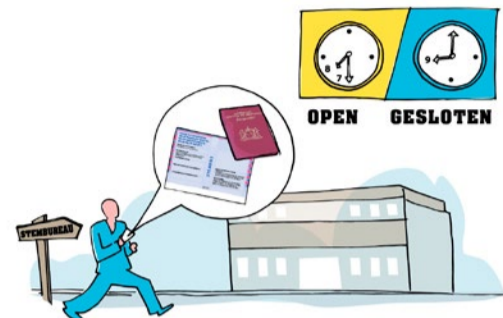
Je krijgt van de gemeente een uitnodiging in de brievenbus. Deze uitnodiging heet een stempas. Op de stempas staat ook welk stembureau het dichtst bij je huis is.

2

Je kiest een politieke partij.

Bedenk voordat je gaat stemmen welke politieke partij jij het beste vindt. Zoek hiervoor op wat partijen willen en praat er met andere mensen over.

3

Ga naar het stembureau.

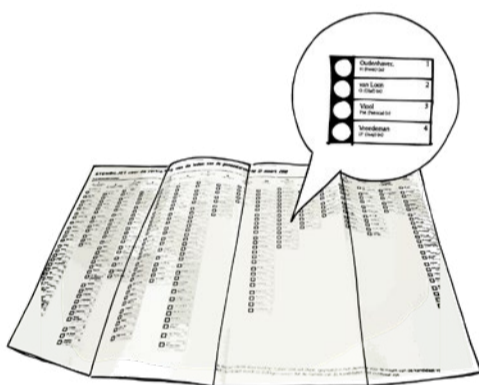
Op donderdag 23 mei 2019 ga je met je stempas naar een stembureau. Neem ook je paspoort of identiteitskaart mee. Ieder stembureau is open van half 8 's morgens tot 9 uur 's avonds.

4

Lever je stempas in.

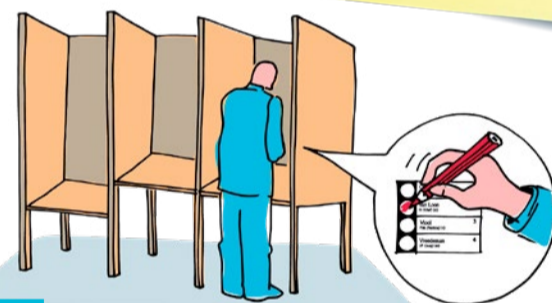
Op het stembureau lever je je stempas in. Laat ook je paspoort, identiteitskaart of rijbewijs zien. Op het stembureau controleren ze wie je bent.

5

Je krijgt een stembiljet.

Na de controle van je stempas krijg je een stembiljet. Op het stembiljet staan alle politieke partijen die meedoen aan de verkiezingen. Ook alle mensen op wie je kunt stemmen staan op het stembiljet.

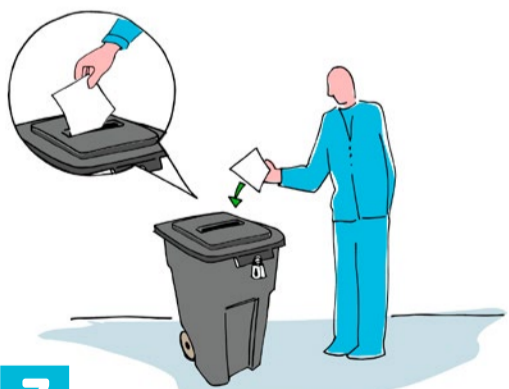

6

Kleur één vakje rood.

Met dit stembiljet ga je een stemhokje in. Dat doe je alleen, want er mag niemand met je meekijken als je gaat stemmen. In het stemhokje ligt een rood potlood. Kijk waar de naam staat van de persoon op wie je wilt stemmen. Kleur het rondje voor deze naam rood.

Als je door een lichamelijke beperking niet zelf kunt stemmen, dan mag er wel iemand met je mee om te helpen.

7

Lever je stembiljet in.

Vouw het stembiljet weer op en stop het in de stembus.

8

Je hebt gestemd!

Donderdag om 9 uur 's avonds sluiten in Nederland de stembureaus. Daarna worden de stemmen geteld. De uitslag weten we als in alle landen iedereen gestemd heeft. Dat is zondag 26 mei na 11 uur 's avonds.

Wist je dat...

...mensen in verschillende landen op verschillende dagen gaan stemmen?

In België, Duitsland en Italië stemmen mensen bijvoorbeeld op zondag 26 mei.

STEMPAS

Oproep voor de verkiezing van de Nederlandse leden van het Europees Parlement op donderdag 23 mei 2019

Op welke tijden kunt u stemmen?
U kunt stemmen van 7.30 uur tot 21.00 uur.

Waar kunt u stemmen?
U kunt met deze stempas stemmen in alle stembuizen in uw gemeente of als u in Caribisch gebied woont) uw openbaar lichaam.

Stembiljet bij u in de buurt

Waar vindt u informatie over andere stembuizen?

Contactgegevens gemeente of openbaar lichaam

EP19

STRICT PERSOONLIJK
Deze stempas is alleen geldig voor de geadresseerde. Deze pas is het bewijs dat u mag stemmen en is alleen geldig als uw naam en adres erop gedrukt staan. Misbruik van deze persoonlijke stempas is strafbaar.

OP WIE KAN IK STEMMEN?

POLITIEKE PARTIJEN IN HET EUROPEES PARLEMENT

Bij de verkiezingen stem je op iemand van een Nederlandse politieke partij. Als die persoon genoeg stemmen krijgt, komt hij of zij in het Europees Parlement. De partijen waar je op kunt stemmen zie je hier rechts.

Zo kiezen we de 26 Nederlandse leden van het Europees Parlement.

In totaal worden er in de verschillende landen 751 leden gekozen.

De Nederlandse leden in het Europees Parlement werken samen met politieke partijen uit andere landen die ook gekozen zijn in het Europees Parlement. Want: samen sta je sterker.

Zo hoort GroenLinks bijvoorbeeld bij 'De Groenen'.

En de VVD en D66 horen bij de 'Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa'.

OP WELKE PARTIJEN KAN IK STEMMEN?

Dit zijn alle partijen waar je op kunt stemmen op 23 mei die nu minimaal 1 lid hebben in het Europees Parlement of in de peilingen op minimaal 1 lid staan.

**GROEN
LINKS**

**Christen
Unie
SGP**

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

PARTIJ VAN DE ARBEID

Forum voor Democratie

D66

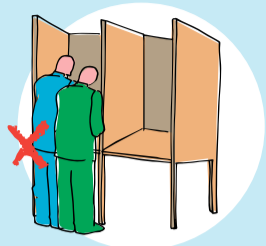
Partij voor
de Dieren

... en dit zijn ze nog lang niet allemaal!

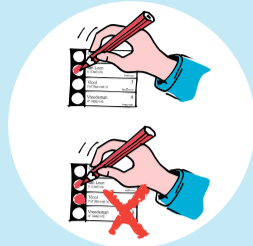
REGELS VAN HET STEMMEN

Stemmen doe je alleen.

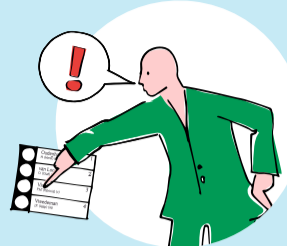
Je mag niet met zijn tweeën in een stembokje staan.

Als je door een lichamelijke beperking niet zelf kunt stemmen, dan mag er wel iemand met je mee om te helpen.

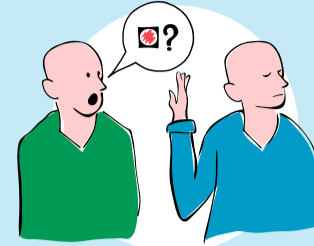
Eén vakje rood maken.

Als je per ongeluk een fout hebt gemaakt, dan mag je een nieuw stembiljet vragen. Ga niet schrijven op het stembiljet! Zet ook niet je naam op het stembiljet.

Je mag zelf weten op wie je stemt.

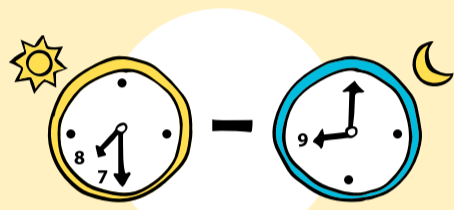
Niemand mag jou dwingen om op een bepaalde partij te stemmen.

Stemmen is geheim.

Je hoeft aan niemand te vertellen op wie je hebt gestemd. Je **mag** het natuurlijk wel vertellen, maar het **hoeft** niet.

HANDIGE INFORMATIE

Waar kun je stemmen?

Je mag in elk stembureau in jouw gemeente stemmen. Op je stempas staat het adres van een stembureau bij jou in de buurt.

De stembureaus zijn op donderdag 23 mei 2019 geopend van half 8 's morgens tot 9 uur 's avonds.

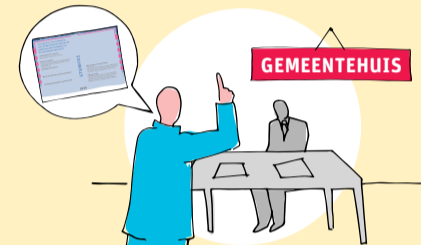

Kun je niet zelf stemmen?

Je mag iemand anders vragen om voor jou te gaan stemmen.

Daar moet je vier dingen voor doen:

1. Vul de achterkant van de stempas in.
2. Zet samen met de andere persoon een handtekening.
3. Geef aan die persoon je stempas en een kopie van je paspoort of identiteitskaart mee.
4. Vertel op wie je wil stemmen.

Wat moet je doen als je je stempas kwijt bent?

Je kunt een nieuwe stempas vragen. Dat kan tot 22 mei 2019, 12 uur in de middag. Je moet daarvoor naar het gemeentehuis.

CHECKLIST

BEN JE KLAAR OM TE STEMMEN VOOR HET EUROPEES PARLEMENT?

- Ik heb mijn blauwe stempas.
- Ik heb mijn paspoort, identiteitskaart of rijbewijs.
- Ik weet op welke politieke partij ik wil stemmen.
- Ik weet op welke kandidaat ik wil stemmen.
- Ik weet waar het stembureau is.
- Ik begrijp het stembiljet.

COLOFON

Samenstelling en tekst:

ProDemos (Niels Dekker, Sedi van Loon, Dorothee Ramaekers)

Vormgeving:

Lidewij Spitshuis ontwerpstudio

Druk: Rodi Rotatiedruk, Diemen

Stem jij ook? (editie 2019) is een initiatief van ProDemos.

Wij bedanken de volgende organisatie voor hun bijdrage aan de totstandkoming van *Stem jij ook?* (editie 2019):

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag
E info@prodemos.nl
I www.prodemos.nl

Meer weten, filmpjes kijken of meer kranten bestellen? Kijk op www.stemjijook.nu